

Eesti ravikindlustuse hetkeseis ja tulevikuperspektiiv

Tanel Ross
05. September 2016



Eesti
Haigekassa

Tänased teemad

- Kokkuvõtte ravikindlustushüvitiste kasutusest I poolaastal
- Ravikindlustuse eelarve planeerimise põhimõtetest
- Tulevikuperspektiiv

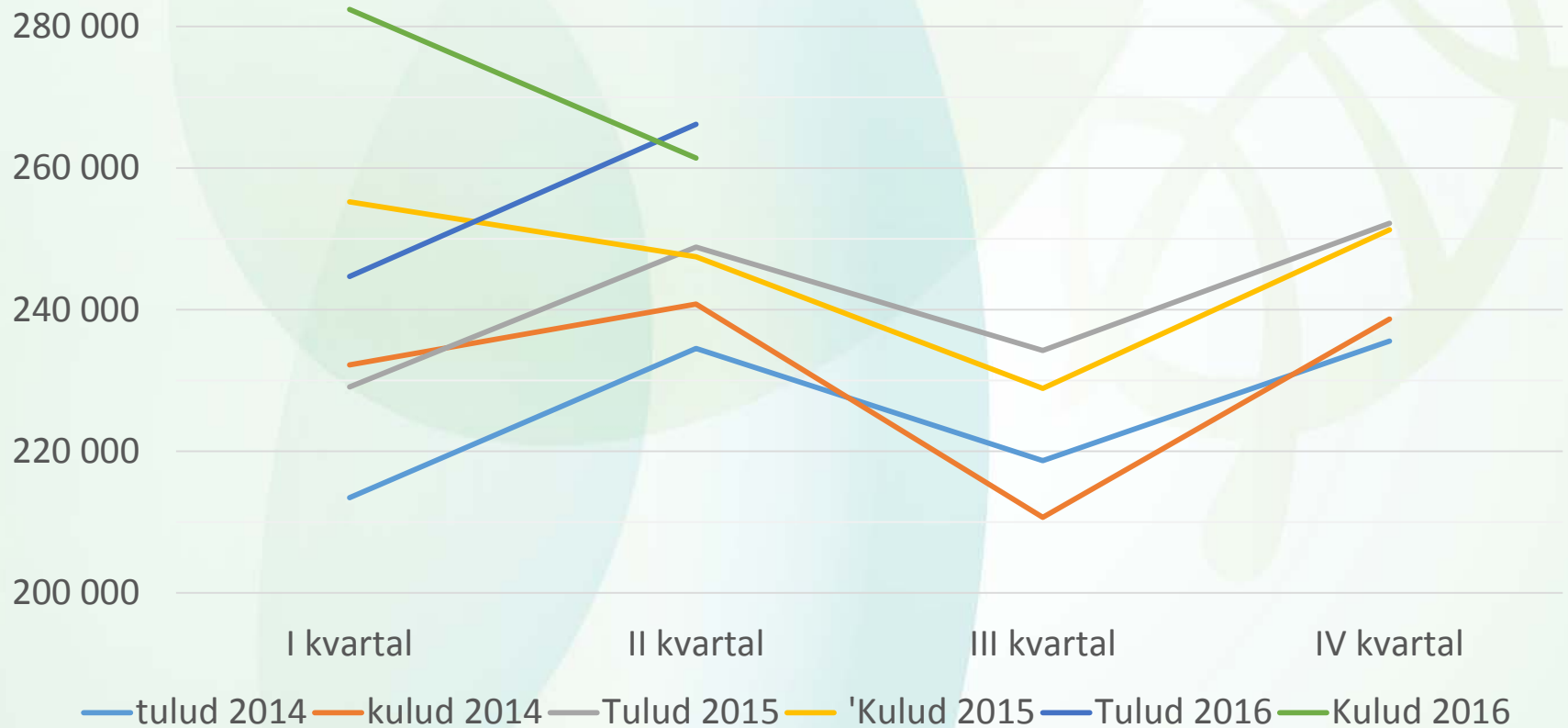
Ravikindlustuse võimaluste kasutus I poolaastal

- I poolaastal kasutas **eriarstiabi teenuseid 600 tuhat inimest**, kes käisid kokku **2,1 miljonil arstivisiidil** ning viibisid **665 tuhat päeva haiglaravil**
- Arstid tegid **81 tuhat operatsiooni**
- Kokku hüvitati **3,2 miljonit töövõimetuspäeva**
- **Perearstiabi** rahastas haigekassa **50,7 miljoni euro eest**, mis on ligi **5 miljonit eurot enam** kui aasta varem.
- Arstid tegid **500 e-konsultatsiooni enam (kokku 1773)** kui aasta varem
- **Statsionaarse õendusabi** teenust osutati **6799** ning **koduõendusteenust 5508 patsiendile.**
- Apteekidest osteti ravimeid **4,1 miljoni retsepti** alusel, haigekassa tasus iga retsepti kohta ravimite eest 16 eurot.
- **Meditiiniseadmeid** hüvitas haigekassa I poolaastal ligi **50 tuhandele kindlustatule 4,7 miljoni euro eest.**
- **Uuringuid ja ravi välisriigis** rahastas haigekassa I poolaastal **3,3 miljoni euro eest**, sealjuures suunati välisriiki plaanilisele ravile arstide konsiiliumi soovitusel **122 patsienti, kellest 57 olid lapsed.**

I poolaasta tulemused eelarve vaates

<i>(tuhandetes eurodes)</i>	2015 I pa tegelik	2016 I pa eelarve	2016 I pa tegelik	Eelarve täitmine	Muutus võrreldes 2015 I pa
EELARVE TULUD KOKKU	477 931	498 070	510 866	103%	7%
Tervishoiuteenuste kulud	362 664	374 758	383 562	102%	6%
Tervise edendamise kulud	599	693	491	71%	-18%
Kindlustatutele kompenseeritavate ravimite kulud	55 958	56 578	67 825	120%	21%
Ajutise töövõimetuse hüvitiste kulud	65 129	65 676	72 819	111%	12%
Meditsiiniseadmehüvitise kulud	4 523	4 640	4 670	101%	3%
Kindlustatu ravi välisriigis	3 387	3 548	3 355	95%	-1%
Hambaravi- ja proteesihüvitise kulud	4 956	5 081	5 019	99%	1%
Muud kulud	994	1 051	1 101	105%	11%
Ravikindlustuse kulud kokku	498 210	512 025	538 842	105%	8%
Haigekassa tegevuskulud kokku	4 506	4 530	4 997	110%	11%
EELARVE KULUD KOKKU	502 716	516 555	543 839	105%	8%
TULEM	-24 785	-18 485	-32 973	-	-

Haigekassa eelarve numbrite interpreteerimisel on oluline silmas pidada sempoosonset dünaamikat



Eelarve dünaamika kvartalite lõikes aastatel 2014-2016

2016. aasta eelarve täitmisest

- **Tulud**

- Käesoleva aasta 7 kuuga on sotsiaalmaksu ravikindlustuse osa ülelaekumine võrreldes prognoosituga olnud **13,4 miljonit eurot**
- Tuginedes Rahandusministeeriumi prognoosile on 2016. aasta eeldatavad tulud võrreldes eelarvega 21,8 miljonit eurot suuremad.

- **Kulud**

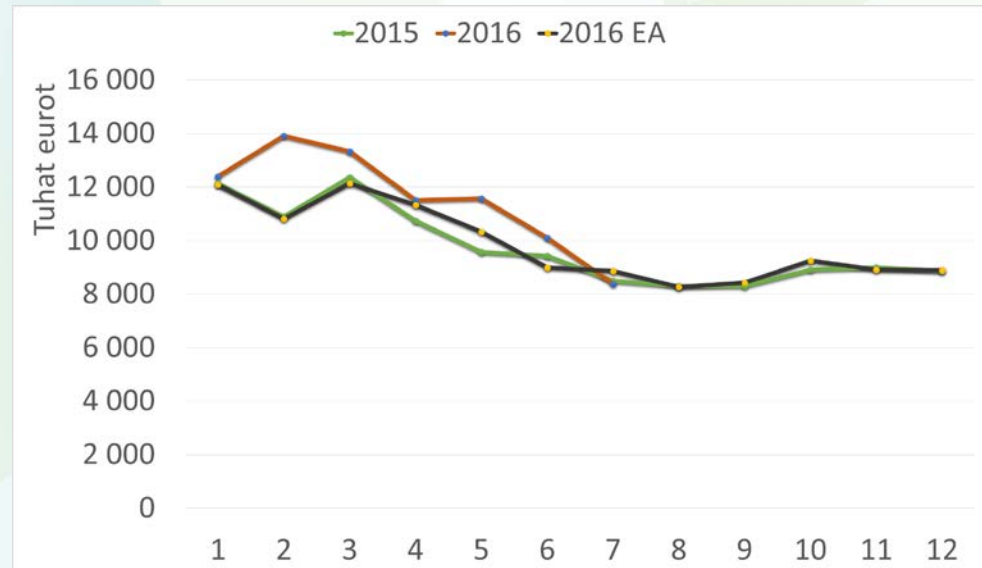
- 7 kuuga kulus eelarvesse planeeritust enam **26,1 miljonit eurot**
- Haigekassa eelarves planeeritu ja selle täitmise kooskõla suurimad mõjutajad on:
 - **ajutised töövõimetushüvitised**
 - **soodusravimid**
 - **eriarstiabis lepingumahtu ületavad ravijuhud**

- **Planeeritu ja tegeliku erinevus eelarveaasta sees on tavapärane ega ohusta haigekassa finantspositsiooni, samuti ei nõua järske muutusi ravikindlustushüvitiste pakkumisel.**

Ajutise töövõimetuse hüvitisi mõjutavad tööhõive, palk ja sünditajate arv

Ajutise töövõimetuse hüvitiste oodatust suurema mahu (6,7 milj) peamine põhjuseks olid:

- erinevus majandusprognoosi ja tegelike näitajate vahel
- I poolaastal aset leidnud keskmisest tõsisem viirushaiguste puhang
- prognoositust suuremad sünditushüvitised

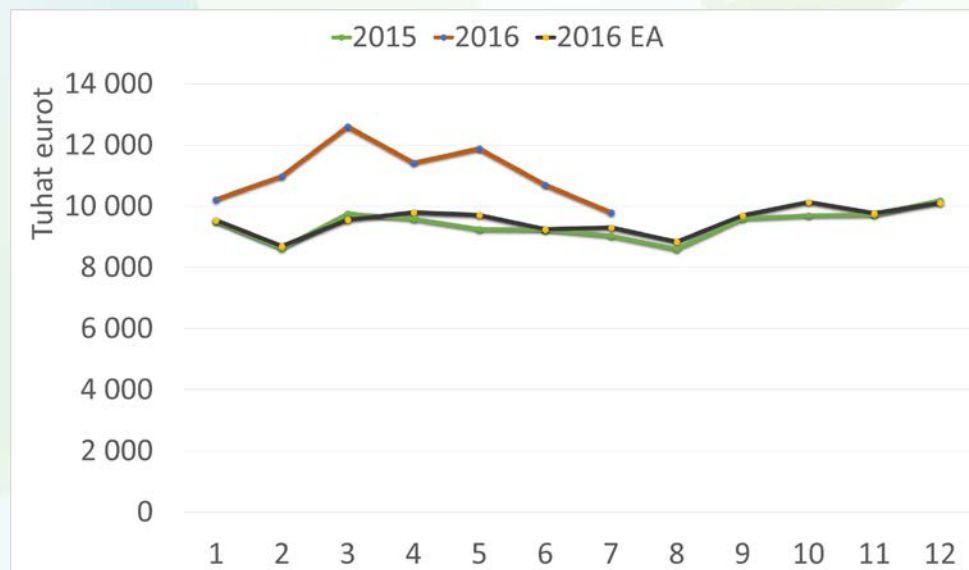


Ajutise töövõimetuse hüvitiste suurus kuude lõikes 2015 ja 2016

Soodusravimite loetellu lisatavad uued ravimid avardavad patsientide võimalusi kaasaegse ravi saamisel ja aitavad kaasa paremale ravitulemusele

Soodusravimite prognoositust suurem kompenseerimise maht on tingitud:

- C-hepatiidi ravimi kasutamise mõjust (ca **5 miljonit eurot**)
- Ravimikasutuse üldisest kasvust ja uute ravivõimaluste lisamisest, nt
 - hemofiiliaravimid on sellest aastast saadaval apteegist (varasemalt vaid haiglaravimitena)
 - eesnäärmevähi uued ravimid
 - insuldi profülaktika
 - kopsufibroosi ravi



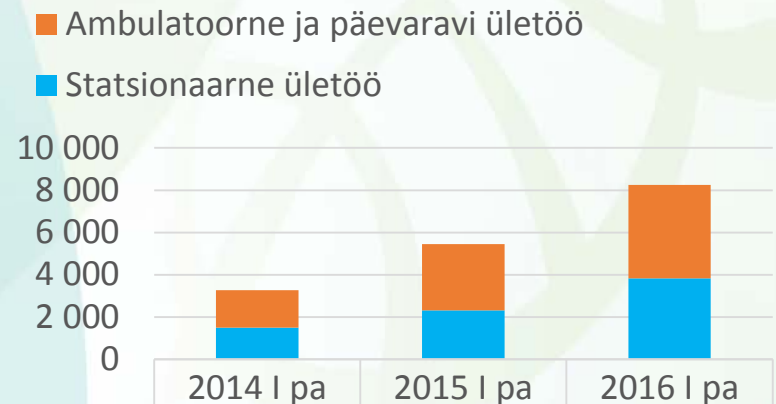
Ravimite kasutus kuude lõikes 2015 ja 2016

Eriarstiabi osutamise põhimõtted tagavad vajamineva arstiabi kättesaadavuse

2016. aasta esimesel poolel oli nn ületöö eriarstiabis tavapärasest suurem: kokku **8,3 miljonit eurot**;

- peamiseks põhjuseks on EHK lepingute maht, eriti statsionaarse eriarstiabi muutus kogutellimuses tagamaks haigekassa eelarve püsimist riigieelarve seaduses sätestatud piirides;
- mahu kasv peegeldab erinevust haigekassa poolt rahastatavas eriarstiabi nõudluses ning elanikkonna tegelikus ravivajaduses.
- eriarstiabi lepingumahtu ületava töö eest arvete esitamine teatud tingimustel on kooskõlas õigusaktidega loodud võimalusega
 - eesmärgiks on tagada, et vajaminev arstiabi ei jääks andmata haigekassa lepingumahust tulenevate piirangute tõttu

Ületöö 2014 - 2016 I poolaastal (tuh eurot)



Ambulatoorne ja päevaravi ületöö	1 782	3 132	4 426
Statsionaarne ületöö	1 493	2 321	3 827

Ravikindlustuse eelarve aluseks on makromajanduslikud prognoosid ning kindel metoodika

Eelarve sisenditeks on:

- Rahandusministeeriumi esialgne majandusprognoos
- Haigekassa arengukava prioriteetsed valdkonnad ja tegevused
- Kehtiv seadusandlus
- Sõlmitud ja kehtivad kollektiivlepingud
- Riigieelarve seaduses (RES) toodud Eesti Haigekassa 4 aasta eelarvepositsioon
- Ravikindlustushüvitiste 4 aasta arenguprognoos, kus hinnatakse:
 - Tulevase perioodi ajutiste töövõimetushüvitiste kulu
 - Kulu soodusravimitele ja meditsiiniseadmetele
 - Nõudlust tervishoiuteenuste järele

Töövõimetushüvitiste ja soodusravimite kasutuse prognoosid tuginevad majandusprognoosidele ja trendidele

Ajutiste töövõimetushüvitiste ja soodusravimite hüvitamise reeglistik on reguleeritud õigusaktides ning on haigekassale avatud kohustus, st reguleeritud Ravikindlustuse seaduse ja määrustega

Töövõimetushüvitiste ja soodusravimite mahu prognoosimisel on sisendiks:

- Töötavate kindlustatute arv (RAM makromajanduse prognoosid tööhõivele)
- Keskmine palk (arvestatakse eelmise aasta sotsiaalmaksustatud tulu)
- Sündimuse trendid aastate lõikes
- Erialaseltsi prognoosi patsientide arvule ning eksperthinnanguid
- Varasema kasutuse analüüs ja edasised trendid

Tervishoiuteenuste nõudluse hindamine lähtub kindlast metoodikast ning see on aluseks eriarstiabi rahastuse planeerimisel

- **THT nõudlus** on kindlustatute vajadus tervishoiuteenuste kasutamiseks, mis tuleneb nende terviseseisundist
- Nõudlust hinnatakse **kindlustatu vaates** maakondlikus lõikes eeldades, et üldjuhul ei sõltu kindlustatu ravivajadus olulisel määral tema elukohast ja EHK ülesanne on tagada teenuste **ühtlane kättesaadavus üle Eesti**
- Nõudlus muutub läbi aastate tulenevalt kindlustatute ealise ja soolise koosseisu muutustest, meditsiinitehnoloogiate ja tervishoiusüsteemi arengust
- EHK hinnang THT nõudlusele on ravikindlustuse võimaliku mahu e **kindlustusjuhtude arvu ja nende maksumuse** hinnang
- Hinnatud nõudlus viiakse kooskõlla ravikindlustuse **eelarve** rahaliste võimalustega

Hinnatud nõudluse kooskõlla viimine eelarve rahaliste võimalustega („tehete järjekord“)

- **Erakorralise arstiabi** kiire kättesaadavuse tagamine, nt
 - südame-, veresoonkonna haigused (insult, infarkt),
 - trauma jms.
- **Plaaniliste teenuste** tagamine erialadel, kus ravi algus on aegkriitiline ja/või peale ravi alustamist on eriti oluline edasise regulaarse kättesaadavuse tagamine, nt
 - sünnitusabi,
 - kasvajakasvaja,
 - dialüüs,
 - organsiirdamised.
- **Muu plaaniline ravi**, mida on võimalik ajatada, nt
 - endoproteesimised
 - bioloogiline ravi jms
 - õendusabi

Mõned näited, kuhu võiks kohe lisaressursid paigutada

- **Ooteaegade muutused** – võimalusel ravijärjekordade lühendamine
 - katarakti operatsioonid (hetkel maksimumpikkus 1,5 aastat) - lühendamine 6 kuu võrra u **3,5 milj eurot**
 - suurte liigeste endoproteesimine (1,5 aastat) – lühendamine 6 kuu võrra u **6,5 milj eurot**
 - kurgu-, nina-, kõrvahaiguste operatsioonid (1,5 aastat) – 6 kuu teenuste kogumaht hetkel 7 milj eurot
- **Ravi alustamise kriteeriumite kaasajastamine**
 - bioloogiline ravi reumatoloogias - 200 uut patsienti aastas u 2,1 milj eurot
 - intensiivsusemoduleeritud kiiritusravi (vrdl tavakiiritusraviga pt/a 1700 eurot kallim)

Ravikindlustuse jätkusuutlikkusest

- Rahvusvaheline ekspertiis kinnitab -**Eesti tervishoiu rahastamise süsteem on tervikuna hästi toimiv ja hoida tuleks selle põhielemente:** sihtotstarbeline ravikindlustusmaks, solidaarsusprintsip, ühe haigekassa süsteem, st ravikindlustusvahendite keskne juhtimine
 - Samas näitavad WHO ja Praxise analüüsid, et **ravikindlustuse sõltumine täielikult sotsiaalmaksust ei ole jätkusuutlik**, arvestades vananevat elanikkonda ja tööjõumaksude laekumise tundlikkust majanduskeskkonna muutuste suhtes
- WHO ja OECD andmete põhjal on näha, et võrreldes teiste **Euroopa regiooni riikidega on Eesti avaliku sektori kulud tervishoiule tunduvalt väiksemad** (6.2% 2014.a andmete põhjal)
- Eesti avaliku sektori kulud SKP-st (38%) on oluliselt alla OECD (45%) ja Euroopa keskmise (47.5%)
- Eesmärgiks ei ole pelgalt suurem kulutamine – **vananeva elanikkonna puhul on oluline täiendavalt investeerida inimeste tervisesse**, et säilitada ka eakamate inimeste elukvaliteet ja võime panustada ühiskonda

Kokkuvõtteks

- Võrreldes EL-i ja OECD riikidega on Eesti tervishoiukulude tase madal, elanikkonna tervises on arenguruumi
- Tööhõivel põhinev ravikindlustuse rahastus toob kaasa raskusi piisava tulubaasi tagamisel tulevikus

Samas..., TÄNA:

- Haigekassa finantstugevus on jätkuvalt tagatud ning haigekassa seadusest tulenevaid kohustuslikke mahte oluliselt ületav reserv (jaotamata tulem) tagab võimalike ühekordsete mõjude maandamiseks vajaliku puhvri järgmise, nõukogu poolt kinnitatud nelja-aastase finantsplaani perioodi jooksul
- Haigekassa finantstugevuse kontekstis ei ole vaja 2016. a. eelarvet ja haigekassa poolt kaetud tervishoiuteenuste ja ravikindlustuse kogumahtu muuta

Järgneva 4 aasta kinnitatud finantspositsioon

(tuh EUR)	2016 eelarve	2016 eelarve täitmise prognoos	2017 prognoos	2018 prognoos	2019 prognoos	2020 prognoos
HAIGEKASSA TULUD						
EELARVE TULUD KOKKU	1 004 400	1 026 223	1 094 507	1 169 866	1 235 995	1 298 095
RAVIKINDLUSTUSE KULUD						
Tervishoiuteenuste kulud	740 977	756 891	793 112	838 007	884 265	929 746
Tervise edendamise kulud	1 249	1 249	1 398	1 580	1 801	2 054
Kindlustatutele kompenseeritavate ravimite kulud	114 450	130 403	129 899	136 154	142 726	149 631
Ajutise töövõimetuse hüvitiste kulud	118 270	130 020	141 367	153 982	167 763	181 121
Meditiiniseadmehüvitise kulud	9 302	9 302	9 767	10 353	11 078	11 854
Kindlustatu ravi välisriigis	8 270	8 270	9 097	10 461	12 031	13 835
Hambaravi ja proteesihüvitise kulud	9 631	9 631	9 920	10 416	10 937	11 484
Muud kulud	2 298	2 298	2 556	2 840	3 096	3 322
Ravikindlustuse kulud kokku	1 004 447	1 048 063	1 097 117	1 163 794	1 233 697	1 303 046
Haigekassa tegevuskulud kokku	9 070	9 070	9 490	9 939	10 380	10 782
EELARVE KULUD KOKKU	1 013 517	1 057 133	1 106 607	1 173 733	1 244 078	1 313 827
Eelarve aasta tulem	-9 117	-30 910	-12 100	-3 866	-8 082	-15 732